

EUROOPA KOHTU OTSUS

26. mai 1982*

[...]

Kohtuasjas 133/81,

mille esemeks on 3. juuni 1971. aasta protokoll (kohtualluvust ja kohtuotsuste täitmist tsiviil- ja kaubandusajades käsitleva 27. septembri 1968. aasta konventsiooni tõlgendamise kohta) alusel Prantsuse Cour de Cassation'i taotlus Euroopa Kohtule selles kohtus pooleliolevas kohtuvaidluses järgmiste poolte vahel:

Roger Ivenel, Strasbourg (Prantsusmaa),

ja

Helmut Schwab, Oettingen (Saksamaa Liitvabariik),

eelotsuse tegemiseks kohtualluvust ja kohtuotsuste täitmist tsiviil- ja kaubandusajades käsitleva Brüsseli 27. septembri 1968. aasta konventsiooni artikli 5 lõike 1 tõlgendamise kohta,

EUROOPA KOHUS,

koosseisus: president J. Mertens de Wilmars, kodade esimehed G. Bosco, A. Touffait ja O. Due, kohtunikud Lord Mackenzie Stuart, A. O'Keefe, T. Koopmans, A. Chloros ja F. Grévisse,

kohtujurist: G. Reischl,

kohtusekretär: P. Heim,

on teinud järgmise

otsuse

[...]

1. Oma 2. aprilli 1981. aasta otsusega, mis saabus Euroopa Kohtusse 3. juunil 1981. aastal, esitas Cour de Cassation (Prantsusmaa) Euroopa Kohtule 3. juuni 1971. aasta protokoll (kohtualluvust ja kohtuotsuste täitmist tsiviil- ja kaubandusajades käsitleva 27.

---

* Kohtumenetluse keel: prantsuse.

septembri 1968. aasta konventsiooni tõlgendamise kohta Euroopa Kohtu poolt) alusel eelotsuse küsimuse konventsiooni artikli 5 lõike 1 tõlgendamise kohta.

2. See küsimus tõstatati Strasbourgis elava hr Iveneli ja Oettingenis, Baierimaal tegutseva ettevõtja Schwab Maschinenbau vahelises kohtumenetluses seoses esinduslepingu väidetava rikkumisega, millest tulenevalt esitas hr Ivenel nõude maksta vahendustasu, kompensatsiooni maineväärtuse, töölt etteteatamata vabastamise ning puhkusetasu eest.

3. Conseil de Prud'Hommes (Strasbourg), kellele nõue esitati, lükkas tagasi kaks hr Schwabi poolt esitatud kohtualluvuse puudumist käsitlevat vastuväidet. Ta tugines oma *ratione materiae* pädevuse osas faktille, et tema arvamuse kohaselt tuli osapooltevahelist lepingut käsitada töölepinguna. *Ratione loci* pädevuse osas leidis Euroopa Kohus, et vastavalt konventsiooni artikli 5 lõikele 1 võib lepinguga seotud küsimustes algselt kohtuasja kostja vastu, kes tavaliselt elab teise liikmesriigi territooriumil, selle riigi kohtus, kus ta oma lepingulist kohustust täitis või täitma pidi, ning antud juhul tuli arvesse võtta esindaja poolt tehtavat tööd Strasbourgis, kus ta võttis vastu tellimusi ja tegeles nende täitmisega.

4. Kui Schwab esitas edasikaebuse Cour d'Appel'ile (Colmar), ei võtnud see kohus, mis küll kinnitas Conseil de Prud'Hommes'i otsust töölepingu eksisteerimise osas, seda otsust arvesse *ratione loci* pädevuse puudumise tõttu. Cour d'Appel leidis, et kohustus, mida tuleb konventsiooni artikli 5 lõike 1 kohaldamisel arvesse võtta, on kohtumenetluse aluseks olnud kohustus. Kõnealuse näite puhul oli selliseks kohustuseks Schwabile esitatud nõue maksta komisjonitasu ja teised summad, mis tuli tasuda võlgniku ja mitte võlausaldaja aadressil.

5. Hr Ivenel esitas selle otsuse suhtes kassatsioonikaebuse ning väitis, et Cour d'Appel oli rikkunud konventsiooni artikli 5 lõiget 1.

6. Cour de Cassation arvestas kaalutlusi, millele tugines Cour d'Appel kui otsustas, et Prantsusmaa kohtutel ei ole antud juhtumi puhul pädevust, kuid leidis sellegipoolest, et kuna esinduslepingu täimisega soetud tegevus hõlmas vastastikuseid kohustusi, millest vähemalt osad täideti Prantsusmaal, tõusetub tõlgendamisprobleem seoses sellega, milline on kohustuse täitmise koht artikli 5 lõike 1 tähenduses. Sellest tulenevalt peatas kassatsioonikohus menetluse ja palus Euroopa Kohtult otsust selle kohta, kuidas nimetatud sätet tõlgendada.

7. Tuleb tähele panna, et kuna Euroopa Kohus on juba märkinud, eelkõige oma 6. oktoobri 1976. aasta otsuses kohtuasjas 12/76: Tessili (EKL 1976, lk 1473), et nn täitmise koht konventsiooni artikli 5 lõike 1 tähenduses tuleb määrata kindlaks selle õiguse kohaselt, millega reguleeritakse kõnealust kohustust selle kohtu kollisiooninormide alusel, kellele asi menetlemiseks esitatakse.

8. Liikmesriigi kohtu poolt tõstatatud küsimus puudutab seda, millist kohustust tuleb selle määratluse puhul arvesse võtta juhul, kui kohtule esitatud nõue põhineb teistel kohustustel ühekordseks esindamiseks sõlmitud lepingu alusel, mida sisulist otsust tegev asjaomane kohus on liigitanud kui töölepingut.

9. Oma 6. oktoobri 1976. aasta otsuses kohtuasjas 14/76: De Bloos (EKL 1976, lk 1497) on Euroopa Kohus juba märkinud, et kohtumenetluse aluseks on see kohustus, mida tuleb konventsiooni artikli 5 lõike 1 kohaldamisel arvesse võtta nõude puhul, mille aluseks on leping, millega antakse müügiga seotud ainukontsessioon kahele äriühingule. Selle kohtuasjaga tõstatatud probleem seisneb selles, kas samu kriteeriume tuleb kohaldada liikmesriigi kohtu poolt kirjeldatud kohtuasjadega sarnaste kohtuasjade suhtes.

10. Seda probleemi on asjakohane uurida konventsiooni eesmärkide ja selle sätete üldise skeemi valguses.

11. Konventsiooni artiklites 5 ja 6 sätestatud kohtualluvuse erieeskirjade vastuvõtmine on põhjendatud muuhulgas seetõttu, et kohtuvaidluse ja selle menetlemiseks pädeva kohtu vahel peab olema tihe seos. Konventsiooni koostanud ekspertkomisjoni poolt koostatud aruandes (EÜT 1979, C 59, lk 1) rõhutatakse selle sideme olulisust märkides muuhulgas, et pädevuse andmine selle paiga kohtule, kus tuleb täita asjaomane kohustus, on kasulik tasude sissenõudmise menetluses, kuna võlausaldajal on võimalik konventsiooni artikli 2 üldsätete alusel valida selle riigi kohtute vahel, kus kostja tavaliselt resideerub, ja teise liikmesriigi kohtute vahel, mille kohtualluvuses teenused osutati, eelkõige juhul, kui asjakohase õiguse kohaselt tuleb maksimalkohustus täita seal, kus teenuseid osutati.

12. Üldnimetatud aruandes osutatakse ka põhjustele, miks konventsiooni koostajad ei pidanud asjakohaseks lisada konventsiooni sätet, mis annab ainupädevuse töölepingute puhul. Aruande kohaselt on soovitatav, et vaidlused menetletaks võimaluse korral selle riigi kohtutes, mille õigus lepingut reguleerib; konventsiooni koostamise ajal oli pooleli ühenduse liikmesriikide tööõiguse eeskirjade kohaldamise ühtlustamine. Aruandes jõutakse järeldusele, et hetkel vastavad konventsiooni sätted, nagu näiteks artikkel 2, milles nähakse ette menetlus selle asukoha maa kohtus, kus kostja tavaliselt resideerub, ja artikli 5 lõige 1, millega nähakse ette menetlus kohustuse täitmise koha järgses kohtus, tõenäoliselt asjaomastele huvidele.

13. Tuleks märkida, et 19. juunil 1980. aastal avati liikmesriikidele allakirjutamiseks lepinguliste kohustuste suhtes kohaldatava õiguse konventsioon (EÜT L 266, 9.10.1980, lk 1). Konventsiooni artikkel 6 näeb ette, et kohaldatava õiguse valiku puudumise korral kohaldatakse töölepingu suhtes selle maa õigust, kus töötaja lepingujärgselt oma põhitööd teeb, välja arvatud juhul, kui asjaoludest tervikuna ilmneb, et leping on tugevamalt seotud mõne teise maaga.

14. Ekspertide aruandes lepinguliste kohustuste suhtes kohaldatava õiguse konventsiooni kohta (EÜT C 282, 31.10.1980, lk 1) selgitatakse seoses sellega, et töölepingute puhul spetsiaalse kollisiooninormi vastuvõtmise eesmärk oli tagada sobiv korraldus küsimustes, milles ühe lepinguosalise huvid ei ole samasugused kui teiste omad, ning samuti oli eesmärgiks seeläbi tagada piisav kaitse selle osapoole jaoks, keda peetaks sotsiaalsest ja majanduslikust vaatenurgast lähtuvalt lepingusuhtes nõrgemaks osapooleks.

15. Eespool öeldust tuleneb, et lepingute puhul on konventsiooni artikli 5 lõike 1 eesmärk eelkõige anda pädevus selle riigi kohtule, mis on tihedalt kohtuasjaga seotud; samuti, et töölepingu puhul sisaldub seos eelkõige lepingu suhtes kohaldatavas õiguses; ja et vastavalt kollisiooninormide puhul valdavale suundumusele selles küsimuses määratakse

kohaldatav õigus kindlaks kohutusega, mis kõnealust lepingut iseloomustab ning milleks on tavaliselt kohustus teostada töö.

16. Konventsiooni sätete uurimisest nähtub, et määrates kindlaks eri- või ainupädevuse kindlustuse, osamaksudena maksmise ja kinnisvara rendi jaoks, võetakse nendes sätetes arvesse seda, et ka pädevust reguleerivad eeskirjad on ajendatud soovist tagada õige kaitse lepingupoolele, kes on sotsiaalsest vaatenurgast nõrgem.

17. Neid tegureid tuleb võtta arvesse Euroopa Kohtule esitatud küsimusele vastamisel.

18. Kõnealuse kohtuasjaga sarnase juhtumi puhul, kus liikmesriigi kohtu menetlusse on saadetud esinduslepingust tulenevaid kohustusi käsitlevad nõuded, millest mõned puudutavad tasu töötajale, kes töötab ühes riigis asutatud ettevõttes, ja teised hüvitust selle eest, kuidas töö on teostatud teises riigis, on konventsiooni sätteid vaja tõlgendada selliselt, et liikmesriigi kohus ei ole kohustatud leidma omal lasuvat pädevust menetleda osasid nõudeid, kuid mitte teisi nõudeid.

19. Selline tulemus oleks veelgi rohkem vastuolus konventsiooni eesmärkide ja üldise struktuuriga töölepingute puhul, mille puhul sisaldab kohaldatav õigus üldiselt sätteid, mis kaitsevad töötajaid, ja kohaldatakse tavaliselt selle koha õigust, kus lepingus kajastuvat tööd teostatakse.

20. Eespool mainitud kaalutluste põhjal võib tervikuna öelda, et kui nõue tugineb töötegijat ettevõttega siduvast esinduslepingust tulenevatele erinevatele kohustustele, tuleb konventsiooni artikli 5 lõike 1 kohaldamise eesmärgil arvesse võtta lepingule iseloomulikku kohustust.

Kohtukulud

21. Euroopa Kohtule märkusi esitanud Euroopa Komisjoni kulusid ei hüvitata. Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus siseriiklikus kohtus poolelioleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse nimetatud kohus.

Esitatud põhjendustest lähtudes

EUROOPA KOHUS,

vastates Cour de Cassation'i (Prantsusmaa) 2. aprilli 1981. aasta otsusega esitatud küsimusele, otsustab:

Kui nõue tugineb töötegijat ettevõttega siduvast esinduslepingust tulenevatele erinevatele kohustustele, tuleb kohtualluvust ja kohtuotsuste täitmist tsiviil- ja kaubandusajades käsitleva 27. septembri 1968. aasta konventsiooni artikli 5 lõike 1 kohaldamise eesmärgil arvesse võtta lepingule iseloomulikku kohustust.

Mertens de Wilmars

Bosco

Touffait

Due

Mackenzie Stuart

O'Keeffe Koopmans Chloros Grévisse

Kuulutatud avalikul kohtuistungil 26. mail 1982. aastal Luxembourgis.

Kohtusekretär

President

P. Heim

J. Mertens de Wilmars